

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ**

Інститут економіки та менеджменту

Кафедра фінансів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту
економіки та менеджменту

_____ проф. Дзьоба О. Г.

« ____ » _____ 2020 р.

ОСНОВИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

Перший (бакалаврський) рівень

(рівень вищої освіти)

галузь знань

07 Управління та адміністрування

(шифр і назва)

спеціальність

072 Фінанси, банківська справа та страхування

(шифр і назва)

вид дисципліни

обов'язкова

обов'язкова /вибіркова

Робоча програма дисципліни «Міжнародні економічні відносини» для студентів, що навчаються за освітньо-професійною програмою на здобуття ступеня бакалавр за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування».

Розробник:

доцент кафедри фінансів, к.е.н. _____

Л. Р. Маринчак

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів
Протокол від «_____» _____ 2020 року № __

Завідувач кафедри фінансів,
д.е.н., професор _____

І. Г. Фадєєва

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ресурс годин на вивчення дисципліни «Основи зовнішньоекономічної діяльності» згідно з чинним РНП, розподіл по семестрах і видах навчальної роботи для різних форм навчання характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Всього		Розподіл по семестрах			
			Семестр __1__		Семестр ____	
	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)
Кількість кредитів ECTS	4		4			
Кількість модулів	2		2			
Загальний обсяг часу, год	120		120			
Аудиторні заняття, год, у т.ч.:	44		44			
лекційні заняття	26		26			
семінарські заняття	-		-			
практичні заняття	18		18			
лабораторні заняття	-		-			
Самостійна робота, год, у т.ч.	76		76			
виконання курсової роботи	-		-			
виконання контрольних (розрахунково-графічних) робіт	5		5			
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	20		20			
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	15		15			
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	20		20			
підготовка звітів з лабораторних робіт	-		-			
підготовка до екзамену	16		16			
Форма семестрового контролю	Екзамен		Екзамен			

2 МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Розвиток інтеграційних процесів та поглиблення міжнародної економічної співпраці суб'єктів господарювання дозволяє використовувати світовий досвід щодо здійснення регіональних перетворень. Це, у свою чергу, обумовлює зростання ролі міжнародних економічних відносин та їх вивчення в контексті розвитку національної економіки. Теоретичні аспекти функціонування різних форм прояву міжнародних економічних відносин та набуті практичні навички із реалізації отриманих знань у роботі з іноземними партнерами безперечно актуалізують необхідність вивчення студентами дисципліни «Міжнародні економічні відносини».

Мета вивчення дисципліни – набуття фахівцями компетенцій щодо формування системи спеціальних знань із проблем розвитку та сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності економічних агентів для фундаментальної і спеціальної освіти, а також для практичної діяльності за фахом.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати такі **результати навчання** через знання, уміння та навички:

- знати сучасну термінологію міжнародного бізнесу, методи та інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- визначати особливості та тенденції сучасного етапу розвитку світового ринку;
- володіти критеріями відбору міжнародних ринків;
- знати принципи вибору способу виходу на зовнішні ринки;
- розуміти особливості товарної та цінової політики на світових ринках;
- вивчити порядок розробки та укладання міжнародних контрактів;
- оволодіти фінансовими аспектами ЗЕД (принципи міжнародних розрахункових та кредитних відносин, особливості оподаткування, страхування ЗЕД, її митного і валютного регулювання);
- здійснювати формування організаційно-правових аспектів зовнішньоекономічної діяльності;
- визначати напрями вдосконалення зовнішньоекономічних відносин.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів **компетентностей, передбачених відповідним стандартом вищої освіти України:**

загальних:

- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність спілкуватися з представниками різних професійних груп та у міжнародному контексті;
- здатність організувати та мотивувати людей рухатися до спільної мети, працювати в команді;
- здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо;

фахових:

- аналізувати й оцінювати фінансово-економічне, політико-правове і соціальне середовище зовнішньоекономічної діяльності;
- прогнозувати напрями і форми розвитку ЗЕД в Україні;
- аналізувати і оцінювати перспективи розвитку зовнішньоекономічних відносин суб'єкта господарювання ;
- приймати ефективні фінансово-економічні рішення у міжнародних відносинах на мікрорівні.

Зміст уміння, що забезпечується вищеописаними компетентностями, полягає у вмінні використовувати одержані знання у практичній зовнішньоекономічній діяльності України, враховуючи тенденції і перспективи розвитку міжнародних економічних відносин.

Результати навчання дисципліни **деталізують такі програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України:**

- засвоєння теоретичних загальних положень із зовнішньоекономічної діяльності, включаючи питання митно-тарифного регулювання, організації міжнародних

розрахунків та здійснення валютних операцій, порядку укладання міжнародних контрактів;

- опанування основ організації зовнішньоекономічного співробітництва між суб'єктами ЗЕД, у т.ч. дослідження перспектив завоювання зовнішніх ринків, форм міжнародної співпраці, особливостей торгово-посередницької діяльності;
- отримання професійно-профільних знань для організації діяльності економічних суб'єктів у сфері ЗЕД.

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Тематичний план лекційних занять

Тематичний план лекційних занять дисципліни характеризує таблиця 2.

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Теоретичні основи ЗЕД	10			
ЗМ 1	Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки	2		1,4-6, 8, 11,12,19, 20, 22	
1.1	Сутність, об'єкти, суб'єкти та передумови розвитку ЗЕД				
1.2	Основні форми і принципи здійснення ЗЕД				
1.3	Впливу зовнішньоекономічного чинника на національну економіку				
ЗМ2	Основні напрямки і показники розвитку ЗЕД в Україні	2		1,4-6, 8, 11,12,19, 20,22-24,28	
2.1	Зовнішньоекономічна політика держави				
2.2	Оцінка сучасного стану ЗЕД України				
2.3	Основні показники розвитку зовнішньоекономічного сектора країни				
ЗМ 3	Основи митно-тарифного регулювання ЗЕД	4		2,4-6,10-13,17-20	
3.1	Системи регулювання ЗЕД в Україні				
3.2	Поняття та види мит. Особливості тарифного регулювання				
3.3	Митна вартість та способи її визначення. Митні режими				
3.4	Митне оформлення і митний контроль				
3.5	Поняття та способи нетарифного регулювання ЗЕД				
ЗМ 4	Міжнародні розрахунки та валютне регулювання ЗЕД	2		3,4-6,9, 11,12,16, 19,10	
4.1	Поняття, об'єкти та правила валютного регулювання				

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
4.2	Інструменти валютного регулювання				
4.3	Суть та основні форми здійснення міжнародних валютних розрахунків розрахунків				
М 2	Практичні аспекти діяльності підприємств у сфері зовнішньоекономічного співробітництва	16			
ЗМ 5	Форми виходу підприємств на зовнішні ринки	4		4-6,11, 12,1519, 20,21,27, 28	
5.1	Поняття та класифікація торговельних операцій в ЗЕД				
5.2	Форми зустрічної торгівлі				
5.3	Експортно-імпортні операції в ЗЕД				
5.4	Особливості здійснення орендних операцій				
5.5	Діяльність міжнародних торговельних організацій				
ЗМ 6	Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку	2		4-6,11, 12,1519, 20,21,27	
6.1	Поняття і види торгово-посередницьких операцій				
6.2	Організаційні форми посередництва в торгівлі				
ЗМ 7	Зовнішньоекономічний договір купівлі-продажу	4		4-6,11, 12,1419, 20,29	
7.1	Поняття міжнародного контракту. Організація його підготовки, укладання і виконання				
7.2	Зміст і структура міжнародного контракту купівлі-продажу товарів				
7.3	Характеристика базових умов поставок Incoterms				
ЗМ 8	Особливості ціноутворення в ЗЕД	2		4-6,11, 12,19,20	
8.1	Поняття світової ціни. Особливості трансферних цін				
8.2	Залежність ціни контракту від базисної умови поставки				
8.3	Формування базисної ціни товару				
ЗМ 9	Страховання ризиків і транспортне обслуговування ЗЕД	2		4-6,11, 12,19,20	
9.1	Значення та види страхування ризиків у ЗЕД				
9.2	Види міжнародних транспортних перевезень				
9.3	Поняття, концепція і структура логістики в управлінні ЗЕД				

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
ЗМ 10	Зовнішньоекономічна діяльність підприємств на території вільних економічних зон	2		4-7,11, 12,19,20, 26-28	
10.1	Поняття та особливості ВЕЗ				
10.2	Науково-технологічні парки і транснаціональні корпорації				
10.3	Офшорні зони та офшорне підприємництво				

Всього:

Модулів 2, змістових модулів 10

3.2 Теми практичних занять

Теми практичних занять з дисципліни «Міжнародні економічні відносини» наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Теми практичних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних занять	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Теоретичні основи ЗЕД	6			
ЗМ 1	Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки	1		1,4-6,8, 11,12,19, 20, 22	
ЗМ2	Основні напрямки і показники розвитку ЗЕД в Україні	1		1,4-6,8, 11,12,19, 20,22-24,28	
ЗМ 3	Основи митно-тарифного регулювання ЗЕД	2		2,4-6,10-13,17-20	
ЗМ 4	Міжнародні розрахунки та валютне регулювання ЗЕД	2		3,4-6,9, 11,12,16, 19,20	
М 2	Практичні аспекти діяльності підприємств у сфері зовнішньоекономічного співробітництва	12			
ЗМ 5	Форми виходу підприємств на зовнішні ринки	2		4-6,11, 12,15,19, 20,21,27, 28	
ЗМ 6	Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку	2		4-6,11, 12,15,19, 20,21,27	
ЗМ 7	Зовнішньоекономічний договір купівлі-продажу	2		4-6,11, 12,14,19, 20,29	

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних занять	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
ЗМ 8	Особливості ціноутворення в ЗЕД	2		4-6,11,12,19,20	
ЗМ 9	Страховання ризиків і транспортне обслуговування ЗЕД	2		4-6,11,12,19,20	
ЗМ 10	Зовнішньоекономічна діяльність підприємств на території вільних економічних зон	2		4-7,11,12,19,20,26-28	

3.3 Завдання для самостійної роботи студента

Перелік матеріалу, який вноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Матеріал, що вноситься на самостійне вивчення

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, що вноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Теоретичні основи ЗЕД	8			
ЗМ 1	Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки	2		1,4-6,8,11,12,19,20,22	
1.1	Основні теорії ЗЕД				
1.2	Місце України у глобальній економіці				
ЗМ2	Основні напрямки і показники розвитку ЗЕД в Україні	2		1,4-6,8,11,12,19,20,22-24,28	
2.1	Платіжний баланс України, його структура та характеристика				
ЗМ 3	Основи митно-тарифного регулювання ЗЕД	2		2,4-6,10-13,17-20	
3.1	Міжнародні інститути зовнішньоекономічного регулювання				
3.2	Особливості міжнародного оподаткування				
ЗМ 4	Міжнародні розрахунки та валютне регулювання ЗЕД	2		3,4-6,9,11,12,16,19,20	
4.1	Міжнародні платіжні системи: SWIFT, CHIPS, TARGET. Система кореспондентських відносин у міжнародних розрахунках				
М 2	Практичні аспекти діяльності підприємств у сфері зовнішньоекономічного співробітництва	12			

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, що виносяться на самостійне вивчення	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
ЗМ 5	Форми виходу підприємств на зовнішні ринки	2		4-6,11, 12,15,19, 20, 27,28	
5.1	Маркетингове дослідження потенційних можливостей фірми при виході на зовнішні ринки				
ЗМ 6	Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку	2		4-6,11, 12,15,19, 20,21,27	
6.1	Переваги і недоліки посередницької діяльності на зовнішньому ринку				
ЗМ 7	Зовнішньоекономічний договір купівлі-продажу	2		4-6,11, 12, 14,19,20, 29	
7.1	Особливості вибору контрагента				
7.2	Правила ведення ділових переговорів				
ЗМ 8	Особливості ціноутворення в ЗЕД	2		4-6,11, 12,19,20	
8.1	Сучасна зовнішньоторговельна цінова стратегія фірми				
ЗМ 9	Страхування ризиків і транспортне обслуговування ЗЕД	2		4-6,11, 12,19,20	
9.1	Особливості регулювання міжнародних перевезень				
ЗМ 10	Зовнішньоекономічна діяльність підприємств на території вільних економічних зон	2		4-7,11, 12,19,20, 26-28	
10.1	Світовий досвід використання режимів спеціальних економічних зон				

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Основна навчальна література:

1. Амеліна І.В. Навч. посібник: Міжнародні економічні відносини / І.В. Амеліна, Т.Л. Попова, С.В. Владимиров. – К.: Центр учбової літератури, 2013. — 256 с.
2. Господарський кодекс України // [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>].
3. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» // [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/15-93>].
4. Дідківський М.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навчальний посібник. - К.: Знання, 2006. - 463 с.
5. Довідник ЗЕДівця. – 2-е видання, переробл. і доп. – Харків : Фактор, 2008. – 656 с.
6. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Зовнішньоекономічна діяльність: Термінологічний словник. - К. : Кондор, 2017. - 168с.

7. Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» // [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2673-12>].
8. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» // [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>].
9. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» // [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/185/94-%D0%B2%D1%80>].
10. Закон України «Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності» // [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/351-14>].
11. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Навчальний посібник/За ред. Козака Ю.Г., Логвінової Н.С., Сіваченка І.Ю.-2-ге вид., перероб.і доп.- К.:ЦУЛ,2016.
12. Зовнішньоекономічна діяльність та митна справа: Збірник нормативних актів / Упорядник М.І. Камлик. - К: Атака, 2014. - 680 с.
13. Інструкція про порядок справляння акцизного податку при ввезенні товарів на митну територію України суб'єктами господарської діяльності // [Електронний ресурс. Режим доступу: http://minrd.gov.ua/data/normativ/000/000/62522/409_11.doc].
14. Козик В.В., Панкова Л.А., Карп'як Я.С., Григор'єв О.Ю., Босак А.О. Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. посібн.-2-ге вид., перероб. і доп.-К.: Центр навчальної літератури, 2004.- 608 с.
15. Міжнародні економічні відносини: Підручник / За ред. І. М. Школи. - К.: КНЕУ, 2013. – 589 с.
16. Міжнародні розрахунки та валютні операції: Навч. посібник / О.І. Береславська, О.М. Наконечний, М.Г. Пясецька та ін.; За заг. ред. М.І.Славука. - К.: КНЕУ, 2002. - 392 с.
17. Митний кодекс України // [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page>]. Доступ – 23.10.2013 р.
18. Податковий кодекс України // [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>]. Доступ – 23.10.2013 р.
19. Рум'янцев А.П., Рум'янцева Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність:Навчальний посібник.-К.:ЦУЛ,2014.-377 с.
20. Хрупович С.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник. – Тернопіль, 2017.- 137 с.

4.2 Додаткова навчальна література:

21. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: Навч. посібн.-2-вид. доп. і перероб.- Львів: НУ «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2013.-352 с. 136
22. Новий світовий економічний порядок та глобальні виклики для України: моногр. [В. Козюк, А. Крисоватий, Є. Савельєв та ін.]; за наук. ред. проф. А. Крисоватого і Є. Савельєва. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 504 с.
23. Покрещук О.О. Правове регулювання міжнародної торгівлі у контексті норм і правил ГАТТ/СОТ. Наукове видання. - К.: Зовнішня торгівля, 2013. -512 с.
24. Положення Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України «Про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів)» // [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01>].
25. Постанова Кабінету міністрів України «Про деякі питання регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності» // [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/756-99-%D0%BF>]. Доступ – 23.10.2013 р.
26. Розпорядження Кабінету міністрів України «Про перелік офшорних зон» // [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/143-2011-%D1%80>].
27. Руденко Л.В. Транснаціональні корпорації: Навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. - К.: КНЕУ, 2004. - 227 с.

28. Україна в процесах міжнародної інтеграції / За ред. д-ра екон. наук В. Р. Сіденка. - Х.: Форт, 2013. - 280 с.

29. <https://incoterms2020.com.ua/terms> (Правила тлумачення термінів Incoterms 2020).

5 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Зразок схеми нарахування балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни наведено в таблиці 7. За даними таблиці 7 на початку семестру розробляється робочий план дисципліни.

Таблиця 7 – Схема нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів з дисципліни

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Контроль засвоєння теоретичних знань змістових модулів ЗМ1-ЗМ4 (М1)	10
Контроль засвоєння теоретичних знань змістових модулів ЗМ6-ЗМ10 (М2)	15
Контроль засвоєння практичних навиків змістових модулів ЗМ1-ЗМ4 (М1)	15
Контроль засвоєння практичних навиків змістових модулів ЗМ6-ЗМ10 (М2)	20
Контроль практичних навиків при виконанні практичного завдання «Складання міжнародного контракту купівлі-продажу товару на основі заданої базисної умови» (згідно варіанту)	35
Захист реферату на задану тему	5
Усього	100

Остаточне оцінювання екзамену з дисципліни «Основи зовнішньоекономічної діяльності» проводиться відповідно до вимог чинного Положення «Про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу студентів» відповідно до чинної шкали оцінювання, що наведена нижче.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
67-74	D	
60-66	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни